FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT JEAN MISCHO

fremsat den 24. juni 1999 *

1. Nærværende sag vedrører en appel iværksat af 65 tjenestemænd og forhenværende tjenestemænd ved Kommissionen med tjenestested i Det Europæiske Institut for Transuraner i Karlsruhe i Tyskland, hvorved der ønskes en prøvelse af Rettens dom af 10. juli 1997 [1] (herefter »den appellerede dom«).

2. Alle disse personer var ligeledes sagsøgere i den sag, der førte til dommen i sagen Chavane de Dalmassy m.fl. mod Kommissionen [2] (herefter »Chavane de Dalmassy-dommen«), og opfyldelsesmåden for denne dom udgør genstanden for sagen her.

3. I henhold til artikel 64 i vedtægten for tjenestemænd i De Europæiske Fællesskaber (herefter »vedtægten«) og artikel 20 i vilkårene for de øvrige ansatte ved De Europæiske Fællesskaber korrigeres tjenestemændenes og de midlertidigt ansattes vederlag med en koefficient, som fastsættes på grundlag af leveomkostningerne ved deres tjenestested, for at de uanset tjenestested har samme købekraft.

4. Den justeringskoefficient, der blev fastsat for vederlaget for de i Karlsruhe tjenstgørende appellanter, var — indtil udstedelsen af Rådets forordning (EKSF, EF, Euratom) nr. 3161/94 af 19. december 1994 om tilpasning med virkning fra den 1. juli 1994 af vederlag og pensioner til tjenestemænd og øvrige ansatte ved De Europæiske Fællesskaber samt af justeringskoefficienterne for disse vederlag og pensioner [3] — den koefficient, som gjaldt for tjenestemænd med tjenestested i Bonn, der var hovedstad i Forbundsrepublikken Tyskland indtil oktober 1990.

5. Da Berlin på det tidspunkt blev hovedstad i Forbundsrepublikken, forelagde Kommissionen Rådet forslag til forordning [SEK(91) 1612 endelig udg.] af 4. september 1991, hvori den foreslog, med tilbagevirkende kraft fra den 1. oktober 1990, dels at fastsætte en justeringskoefficient for Tyskland, beregnet på grundlag af leveomkostningerne i Berlin, og dels at fastsætte specifikke justeringskoefficienter for Bonn og Karlsruhe.

6. Den 19. december 1991 vedtog Rådet forordning (EKSF, EØF, Euratom) nr. 3834/91 om tilpasning med virkning

* Originalsprog: fransk.

1 — Sag T-81/96, Apostolidis m.fl. mod Kommissionen, Sml. Pers. I-A. s. 207, og II, s. 607.

2 — Dom af 27.10.1994, sag T-64/92, Sml. Pers. I-A, s. 227, og II, s. 723.

3 — EFT L 335, s. 1.

fra den 1. juli 1991 af vederlag og pensioner til tjenestemænd og øvrige ansatte ved De Europæiske Fællesskaber samt af justeringskoefficienterne for disse vederlag og pensioner[4]. Denne forordning fastsatte bl.a. en justeringskoefficient for Tyskland, beregnet på grundlag af leveomkostningerne i den tidligere hovedstad Bonn, samt en specifik koefficient for Berlin.

7. I januar 1992 modtog hver sagsøger en supplerende lønseddel, som anvendte justeringskoefficienten for Tyskland, beregnet på grundlag af leveomkostningerne i Bonn.

8. Efter en retssag anlagt af sagsøgerne til prøvelse af disse lønsedler annullerede Retten ved dommen i Chavane de Dalmassy-sagen den 27. oktober 1994 sagsøgernes lønsedler for januar, fordi der heri var anvendt en justeringskoefficient beregnet på grundlag af leveomkostningerne i en anden by (konkret Bonn) end Tysklands hovedstad (dvs. siden oktober 1990, Berlin).

9. Efter afsigelsen af denne dom udarbejdede Kommissionen den 9. december 1994 et første forslag til Rådets forordning [SEK(94) 2024 endelig udg.] med henblik på den »årlige tilpasning« af vederlag og pensioner for tjenestemændene for at fastsætte justeringskoefficienter, der skulle finde anvendelse fra den 1. juli 1994. Senere oversendte den til Rådet et nyt forslag til forordning [SEK(94) 2085 endelig udg.], der tog sigte på med tilbagevirkende kraft fra den 1. oktober 1990 at fastsætte en generel justeringskoefficient for Tyskland samt specifikke justeringskoefficienter for Bonn og Karlsruhe.

10. På grundlag af det første forslag som ændret vedtog Rådet forordning nr. 3161/94, hvorved der bl.a. blev foretaget en tilpasning af justeringskoefficienterne fra den 1. juli 1994 og fastsat en generel justeringskoefficient for Tyskland, beregnet på grundlag af leveomkostningerne i Berlin, og en specifik justeringskoefficient gældende for vederlagene for tjenestemænd og øvrige ansatte med tjenestested i Karlsruhe.

11. Rådet traf ikke afgørelse om Kommissionens andet ændringsforslag om at fastsætte justeringskoefficienter med tilbagevirkende kraft fra oktober 1990.

12. Den 5. maj 1995 indgav sagsøgerne en ansøgning i henhold til vedtægtens artikel 90, stk. 1, til Kommissionens ansættelsesmyndighed, for det første om udfærdigelse af deres lønsedler for januar 1992 på grundlag af den justeringskoefficient, der efter reglerne skulle finde anvendelse, for det andet om at få fastslået, at Kommissionen havde begået en fejl ved ikke inden for en rimelig frist at træffe de foranstalt-

4 — EFT L 361, s. 13, berigtigelse i EFT 1992 L 10, s. 56.

ninger, der i medfør af EF-traktatens artikel 176 (nu artikel 233 EF) var påkrævet efter Chavane de Dalmassy-dommen, og for det tredje om betaling til den enkelte ansøger af et beløb på 50 000 BEF som godtgørelse for den lidte ikke-økonomiske skade.

13. Efter at sagsøgerne havde fået afslag herpå, anlagde de sag til prøvelse af afslaget, men Retten frifandt Kommissionen ved den appellerede dom.

Første anbringende

14. Til grund for appellanternes første anbringende ligger der en påstået tilsidesættelse af traktatens artikel 215, stk. 2 (nu artikel 288, stk. 2, EF) og artikel 44, stk. 1, litra c), i Rettens procesreglement, ligesom der henvises til en åbenbar fejl ved bedømmelsen af appellanternes interesse i søgsmålet.

15. Ifølge appellanterne antog Retten fejlagtigt i den appellerede doms præmis 77-81, at de ikke havde godtgjort noget tab, som deres krav om kompensation kunne støttes på.

16. Det er vigtigt at se de kritiserede begivenheder sammen med Rettens ræsonnement. Denne udtalte ikke, at sagsøgerne ikke havde lidt noget tab ved den manglende anvendelse på deres vederlag af den koefficient, der var beregnet med henvisning til Berlin. Efter at Retten havde fastslået, at det ikke retligt var muligt at indrømme dem den, undersøgte den i overensstemmelse med retspraksis [5], om sagsøgerne havde lidt et tab, som kunne danne grundlag for kompensationsforanstaltninger, når der hensås til umuligheden af at give dem medhold i hovedpåstanden.

17. Under appellen synes man at henvise såvel til et økonomisk som til et ikke-økonomisk tab.

18. Hvad angår den førstnævnte er appellanternes udviklinger temmelig udflydende. De henviser til det forhold, at spørgsmålet om deres retlige interesse i søgsmålet må bedømmes ved det første sagsanlæg.

19. Da Chavane de Dalmassy-sagen blev anlagt, forelå der fra Kommissionens side et forslag til forordning om at fastsætte en højere justeringskoefficient for Karlsruhe i forhold til Bonn, og forslaget blev undersøgt i Rådet. Hermed har appellanterne ifølge egen opfattelse ubestrideligt retlig interesse.

5 — Jf. dom af 9.8.1994, sag C-412/92 P, Parlamentet mod Meskens, Sml. I, s. 3757, præmis 28.

20. Det fremgår imidlertid af de ovenfor beskrevne omstændigheder, at der var fremsat en række forskellige nye forslag efter afsigelsen af Chavane de Dalmassy-dommen.

21. Jeg finder derfor, at anlæggelsen af Chavane de Dalmassy-sagen ikke er afgørende i relation til bedømmelsen af, om appellanterne har retlig interesse i nærværende sag.

22. I øvrigt angik det præjudikat, de nævner til støtte for deres opfattelse, en anden situation [6]. Den pågældende sag blev afvist fra påkendelse, fordi der ikke længere forelå retlig interesse, eftersom den anfægtede afgørelse allerede var blevet erstattet inden sagsanlægget.

23. Ved tidspunktet for sagens anlæg var der derfor ikke længere retlig interesse. Det var imidlertid det tidspunkt, der var afgørende for at bedømme den retlige interesse.

24. Det påhvilede derfor appellanterne at påvise, at deres tab stadig forelå, da de anlagde sag ved Retten, på trods af de ændringer, der var sket efter Chavane de Dalmassy-dommen. Det må dog fastslås, at appellanterne har bevaret en diskret tavshed vedrørende deres økonomiske tab, bedømt på det tidspunkt.

25. Navnlig har de intetsteds bestridt de af Kommissionen fremlagte tal, som viser, at leveomkostningerne i hele den omhandlede periode havde været lidt højere i Bonn end i Karlsruhe, og at anvendelsen af en anden justeringskoefficient som af sagsøgerne krævet end den, der var beregnet med henvisning til Bonn, ikke kunne medføre en økonomisk fordel for dem, men derimod et tab.

26. Det er ganske vist rigtigt, i det mindste forudsætningsvis, at sagsøgerne synes at se et økonomisk tab i det forhold, at de ikke var omfattet af justeringskoefficienten for Berlin, men af den lavere koefficient, der var beregnet med henvisning til Bonn. Som vi skal se, fandt Retten imidlertid denne opfattelse ubegrundet, da den var uforenelig med selve formålet med justeringskoefficienterne, og den manglende vedtagelse heraf kan ikke indebære et økonomisk tab, der kan berettige til at træffe kompensationsforanstaltninger til appellanternes fordel.

27. Heraf følger, at Retten korrekt fastslog, at sagsøgerne ikke havde bevist et sådant tab.

28. Modsat det af appellanterne hævdede begrænsede Retten ikke sin undersøgelse til denne side af tabsspørgsmålet og fandt

6 — Kendelse af 13.12.1996, sag T-128/96, Lebedef mod Kommissionen, Sml. Pers. I-A, s. 629, og II, s. 1679.

ikke, at alene et økonomisk tab ville kunne berettige til at træffe kompensationsforanstaltninger til sagsøgernes fordel. I præmis 77-81 tages der udtrykkelig stilling til spørgsmålet om yderligere tab, som sagsøgerne gjorde gældende, herunder det ikke-økonomiske tab.

29. Herom har appellanterne gjort gældende, at Kommissionens passivitet i betragtning af, at der ikke blev udstedt lønsedler til erstatning af de annullerede lønsedler, fastholdt dem i en ulovlig situation. For appellanterne medførte dette en tilstand af usikkerhed og forvirring.

30. Desuden skal Kommissionen i deres forhold have begået en hel række tjenstlige fejl, der har medført ikke-økonomisk skade for dem. Denne skade var altså blevet bevist tilstrækkelig præcist af appellanterne, som pr. definition kun kan ansætte den efter billighed.

31. Derfor kom Retten urigtigt til den modsatte konklusion i den appellerede doms præmis 79, 80 og 81, der er omtalt ovenfor.

32. Efter min opfattelse misforstår sagsøgerne forbindelsen mellem kravet om godtgørelse for ikke-økonomisk skade og deres hovedkrav.

33. Den angivelige ikke-økonomiske skade er direkte forbundet med det forhold, at appellanterne ikke fik medhold i deres krav. Den usikkerhed, de hævder at befinde sig i, er følgen heraf. Tilsvarende medvirker de fejl, Kommissionen skal have begået, til den påståede ikke-økonomiske skade, ikke som sådan, men i den forstand, at de hindrede imødekommelsen af sagsøgernes krav.

34. For Domstolen anfægter appellanterne ikke Rettens ræsonnement, hvorefter hovedkravet i sagen er at opnå nye lønsedler forsynet med en justeringskoefficient beregnet på grundlag af leveomkostningerne i Berlin.

35. Det hævdede ikke-økonomiske tab hidrører følgelig fra det forhold, at sagsøgerne ikke blev omfattet af den justeringskoefficient, der var beregnet på grundlag af Berlin-omkostningerne i henseende til de annullerede lønsedler. Imidlertid havde Retten allerede i sin dom i sagen Barraux m.fl. mod Kommissionen [7] fastslået, at sagsøgerne i et sådant tilfælde ville få en uberettiget fordel.

36. Retten, der fulgte praksis, fastslog i den appellerede dom på ny, at dette krav var åbenbart grundløst. Følgelig begik Retten ingen retlig fejl ved at antage, at den undladte opfyldelse af et sådant krav ikke kan medføre en ikke-økonomisk skade.

7 — Dom af 11.12.1996, sag T-177/95, Sml. Pers. I-A, s. 541, og II, s. 1451.

37. Da Retten således korrekt fandt, at sagsøgerne ikke havde godtgjort at have lidt et tab, fastsatte den retsvirkningerne heraf som krævet i henhold til bestemmelserne i procesreglementet.

38. Retten påpegede, at reglementets artikel 44, stk. 1, litra c), kræver, at en stævning skal angive søgsmålets genstand og indeholde en kort fremstilling af søgsmålsgrundene, og den fandt meget logisk, at dette krav ikke er opfyldt i forbindelse med en stævning med påstand om erstatning for skade forårsaget af en fællesskabsinstitution, som ikke gør det muligt at klarlægge det tab, sagsøgerne påstår at have lidt.

39. Retten har følgelig heller ikke tilsidesat denne bestemmelse.

40. Herefter må det første anbringende forkastes.

Andet anbringende

41. Med det andet anbringende gøres det gældende, at der foreligger en tilsidesættelse af såvel traktatens artikel 176 som retspraksis vedrørende bestemmelsens gennemførelse, og at der foreligger en fejl ved fortolkningen af Rettens dom i Chavane de Dalmassy-sagen.

42. Appellanterne hævder således, at Retten begik en retlig fejl ved at antage, at dommen pålagde Rådet to uadskillelige pligter, nemlig dels udstedelsen af en forordning med fastsættelse af en justeringskoefficient for Tyskland beregnet på grundlag af leveomkostningerne i Berlin, og dels fastsættelsen af en specifik justeringskoefficient for Karlsruhe.

43. Ifølge appellanterne fandt Retten således fejlagtigt, at Kommissionen ikke, når Rådet ikke havde vedtaget de nødvendige retsakter, havde pligt til at udstede nye lønsedler ved anvendelse af justeringskoefficienten for tjenestelandet beregnet i forhold til leveomkostningerne i hovedstaden, så længe der ikke forelå nogen specifik justeringskoefficient for sagsøgernes tjenestested.

44. Retten tilsidesatte dermed traktatens artikel 176 ved at antage, at Kommissionens manglende opfyldelse af Chavane de Dalmassy-dommen ikke var retsstridig passivitet.

45. Heroverfor har Kommissionen anført, at appellanternes opfattelse er åbenbart forkert. Såvel ånden som bogstaven i den

påberåbte lovgivning og Chavane de Dalmassy-dommen indebærer, at Rådet havde to uadskillelige pligter, og Kommissionen ikke havde ret til at se bort herfra ved at imødekomme sagsøgerens krav. Kommissionen ses derfor slet ikke at have udvist nogen retsstridig passivitet.

46. Jeg skal straks sige, at man kun kan tiltræde Kommissionens analyse, og at appellanternes forsøg på at vride det ud af vedtægten og af retspraksis, som de ikke siger klart, ikke forekommer mig overbevisende.

47. Appellanternes befuldmægtigede har under retsmødet fremhævet hele den betydning, som man bør tillægge dette anbringende. Det er altafgørende i et retsfællesskab, at en dom ikke forbliver uopfyldt. Det synspunkt deler jeg til fulde, men det må bemærkes, at den opfyldelse, appellanterne tager sigte på, alene angår en del af de pligter, som omtales i den pågældende dom.

48. Jeg finder det således indiskutabelt, at Chavane de Dalmassy-dommen pålægger Rådet to sammenhængende pligter. For det første forbyder Retten Rådet at vedtage en justeringskoefficient for det pågældende land, beregnet med henvisning til en anden by end hovedstaden, og pålægger Rådet at benytte leveomkostningerne i hovedstaden for at fastsætte den justeringskoefficient, der skal gælde for det pågældende land.

49. For det andet pålægger dommen Rådet at fastsætte specifikke justeringskoefficienter for tjenestemændenes tjenestesteder i dette land, hvor der er blevet konstateret en væsentlig afvigelse i leveomkostningerne i forhold til leveomkostningerne i hovedstaden.

50. Forbindelsen mellem disse to pligter fremgår allerede klart af selve ordlyden af Chavane de Dalmassy-dommen, hvoraf det fremgår, at Rådet ikke, henset til princippet i vedtægtens bilag XI, var berettiget til at fastsætte en foreløbig koefficient for Tyskland på grundlag af leveomkostningerne i en anden by end hovedstaden.

51. I denne doms præmis 56 præciserede Retten følgende:

»Under sådanne omstændigheder burde Rådet have fastsat en justeringskoefficient for Tyskland — i givet fald foreløbigt — på grundlag af leveomkostningerne i Berlin og specifikke justeringskoefficienter — i givet fald ligeledes foreløbigt — for de forskellige tjenestesteder i landet, for hvilke der var blevet konstateret en væsentlig afvigelse

i købekraften i forhold til leveomkostningerne i hovedstaden Berlin.«

52. Bindeordet »og« afslører helt uomtvisteligt en forbindelse mellem de to dele af den omhandlede sætning: De må behandles sammen, for at man kan fastsætte hele indholdet af Rådets pligt.

53. Denne selvfølgelighed bekræftes af selve formålet med justeringskoefficienterne. Meningen med dem er således ikke automatisk at bevirke en højere løn til appellanterne, når leveomkostningerne er stigende i hovedstaden i den medlemsstat, hvor de gør tjeneste.

54. Det fremgår således af vedtægtens artikel 64 samt af artikel 9 i bilag XI til vedtægten, som indeholder gennemførelsesbestemmelser til vedtægtens artikel 64 og 65, at justeringskoefficienterne, som udtrykket angiver, skal justere virkningerne af de forskellige leveomkostninger på de forskellige tjenestesteder, således at der sikres lønmæssig ligebehandling mellem tjenestemændene.

55. Heraf følger nødvendigvis, at Rådet har pligt til at fastsætte justeringskoefficienter, når forskellene i leveomkostningerne på de forskellige tjenestesteder får et sådant omfang, at ligebehandlingen bringes i fare.

56. Såfremt Rådets pligt var begrænset til at fastsætte en koefficient beregnet på grundlag af leveomkostningerne i hovedstaden, og Rådet ikke tillige havde pligt til at fastsætte specifikke koefficienter for de tjenestesteder, hvor der var konstateret mærkbar afvigelse, kunne man ikke med sikkerhed nå målet bestående i lige løn for tjenestemænd, hvilket indebærer neutralisering af disse afvigelser.

57. Den ovenfor omhandlede artikel 9 efterlader ingen tvivl i så henseende, eftersom den fastsætter, at når der foreligger sådanne afvigelser, »*træffer* Rådet« afgørelse om fastsættelse af specifikke justeringskoefficienter. Brugen af præsens indikativ viser udmærket, at der her foreligger en skal-regel for Rådet[8].

58. Det fremgår tillige af Domstolens faste praksis. Domstolen har således påpeget, at

»formålet med vedtægtens artikel 64 og 65 er i overensstemmelse med ligebehandlingsprincippet at sikre en opretholdelse af den samme købekraft for alle tjenestemænd, uanset tjenestested«.

8 — De øvrige sprogversioner af denne bestemmelse anvender tilsvarende udtryk.

59. Domstolen sluttede følgelig heraf:

»Det følger heraf, at Rådet ikke har noget skøn med hensyn til, om det er nødvendigt at indføre en særlig justeringskoefficient for et tjenestested, når det er blevet fastslået, at leveomkostningerne dér er væsentligt højere end i den pågældende hovedstad« [9].

60. Da denne konklusion ifølge Domstolen er den direkte konsekvens af ligebehandlingsprincippet, gælder den også, når leveomkostningerne som i sagen her på det omhandlede tjenestested er mærkbart lavere end i hovedstaden.

61. Sagsøgerne har også påberåbt sig dommen i sagen Brazzelli m.fl. mod Kommissionen [10] til støtte for den opfattelse, hvorefter Rådets skønsbeføjelse på området for fastsættelse af koefficienter er af en sådan beskaffenhed, at man ikke kan have nogen sikkerhed på området, før Rådet har udøvet sin kompetence.

62. Denne betragtning er konkret irrelevant. Det drejer sig her således ikke om at bevise, at Kommissionen ikke kunne have nogen sikkerhed vedrørende de koefficienter, som Rådet ville fastsætte.

63. Det konkret afgørende er, at Kommissionen ikke bare havde ret, men sågar pligt til at finde, at det påhvilede Rådet og Rådet alene at fastsætte justeringskoefficienterne, herunder navnlig en specifik justeringskoefficient for de tjenestesteder, hvor leveomkostningerne afveg mærkbart i forhold til leveomkostningerne i hovedstaden.

64. Det forhold, at justeringskoefficienternes raison d'être er at gennemføre princippet om ligebehandling, indebærer faktisk også, at Kommissionen ikke kan anvende disse på en måde, at overholdelsen af princippet bringes i fare. Heraf følger, at den derfor ikke, så længe Rådet ikke har fastsat de krævede koefficienter, kan tildele fordelen ved en koefficient beregnet på grundlag af hovedstaden og derfor uden at tage hensyn til de forskelle i leveomkostningerne, der er fastslået mellem det pågældende tjenestested og hovedstaden.

65. Som det rigtigt blev påpeget i den appellerede dom, fremgik det allerede af retspraksis, at forskellen mellem leveomkostningerne i Karlsruhe og leveomkostningerne i hovedstaden Berlin var betydelig [11].

66. Appellanterne anfægter i øvrigt slet ikke, at der som påberåbt af Kommissionen i dens forslag til forordning om fastsættelse

9 — Jf. dom af 23.1.1992, sag C-301/90, Kommissionen mod Rådet, Sml. I, s. 221 præmis 22 og 25.

10 — Dom af 26.2.1992, forenede sager T-17/89, T-21/89 og T-25/89, Sml. II, s. 293.

11 — Jf. dommen i sagen Barraux m.fl. mod Kommissionen (fodnote 7), præmis 53, nævnt i den appellerede doms præmis 66.

af en specifik koefficient for Karlsruhe består en mærkbar forskel mellem leveomkostningerne i denne by og leveomkostningerne i Berlin.

67. De finder således, at »Rådets afvisning af at vedtage Kommissionens forslag viser dens vilje til at bevirke, at justeringskoefficienten 'Tyskland', beregnet på grundlag af leveomkostningerne i Berlin, anvendes på tjenestemændene i Karlsruhe« [12].

68. Det må imidlertid påpeges, at den forordning, Rådet udstedte efter Kommissionens forslag, bevirkede, at appellanterne blev omfattet af den koefficient, der var beregnet på grundlag af leveomkostningerne i Bonn, hvilket forhold burde være kendt af appellanterne, eftersom det lå til grund for deres søgsmål, der førte til Chavane de Dalmassy-dommen, som de angiveligt ønsker en opfyldelse af.

69. Såfremt Rådet, som appellanterne hævder, havde villet lade dem være omfattet af den for Berlin gældende koefficient, tror jeg ikke, at det ville have vedtaget en ordning med den virkning, at de skulle være omfattet af den herfra meget forskellige koefficient beregnet på grundlag af leveomkostningerne i Bonn.

70. Retten antog således korrekt, at Kommissionen ikke havde ret til for appellanternes vedkommende at udfærdige lønsedler på grundlag af leveomkostningerne i Berlin, eftersom den fravigelse, der var fastslået i forhold til Berlin, ville tvinge Rådet til at fastsætte en specifik justeringskoefficient for Karlsruhe.

71. Retten kom derfor helt rigtigt til det resultat, at Kommissionen ikke havde udvist retsstridig passivitet.

72. Herudover har appellanterne gjort gældende, at Kommissionen havde tre muligheder for at opfylde Chavane de Dalmassy-dommen.

73. Således havde Kommissionen, ud over at udfærdige lønsedler med anvendelse af en justeringskoefficient beregnet på grundlag af Berlin — en mulighed, der blev forkastet af Retten — efter appellanternes opfattelse haft mulighed for at rejse passivitetssøgsmål mod Rådet eller at indlede drøftelser med dem.

74. De bestrider imidlertid ikke Rettens ræsonnement i den appellerede doms præ-

12 — Appelskriftets punkt 64.

mis 99-103, hvoraf det fremgår, at en borger ikke kan tvinge Kommissionen til at rejse passivitetssøgsmål, fordi borgeren således ville skabe fare for det spillerum, der er den del af Kommissionens skønsbeføjelse på området for opfyldelse af domme.

75. Jeg har derfor kun tilbage at undersøge, om Retten burde have antaget, at Kommissionen under sagens omstændigheder var pligtig at indlede drøftelser med appellanterne i relation til opfyldelsen af Chavane de Dalmassy-dommen.

76. Retten påpegede først, at det fremgår af denne dom, at Kommissionen ikke havde mulighed for at anvende en anden justeringskoefficient på sagsøgernes vederlag end den, der var fastsat i de gældende regler, så længe Rådet ikke havde vedtaget nogen forskrift, altså navnlig en koefficient beregnet på grundlag af leveomkostningerne i Berlin.

77. Som anført ovenfor nåede Retten korrekt frem til denne konklusion.

78. Det er imidlertid ubestrideligt, at den omtalte manglende mulighed udgjorde en »særlig vanskelighed« for opfyldelsen af nævnte dom.

79. Når en sådan vanskelighed opstår, kan den pågældende institution træffe enhver beslutning, som er egnet til på rimelig måde [13] at kompensere for den ulempe, der for sagsøgerne har været en følge af den annullerede afgørelse.

80. Appellanterne i denne sag udleder heraf, at såfremt Kommissionen anså sig for stillet over for en særlig vanskelighed ved at opfylde Chavane de Dalmassy-dommen, burde den have indledt en dialog med dem for at løse situationens problemer i stedet for at afholde sig fra enhver stillingtagen.

81. Det må imidlertid fremhæves, at en sådan dialog kun ville være fornuftig, såfremt de pågældende tjenestemænd ville lide skade ved den manglende opfyldelse af Chavane de Dalmassy-dommen.

82. Den af appellanterne selv nævnte retspraksis pålægger den pågældende institution, i tilfælde af en særlig vanskelighed ved

13 — Jf. ovennævnte dom i sagen Parlamentet mod Meskens.

at opfylde en dom, at træffe foranstaltninger, som på en rimelig måde kan kompensere for ulemperne hidrørende fra denne situation.

83. Heraf følger nødvendigvis, at der ikke er nogen pligt til at træffe sådanne foranstaltninger, når ulempen ikke er blevet påvist.

84. Men som anført ovenfor fastslog Retten korrekt, at der konkret ikke var påvist noget sådant.

85. Ganske korrekt konkluderede Retten, at Kommissionen ikke var pligtig at træffe kompensationsforanstaltninger til fordel for sagsøgerne, hvorfor den ikke kunne tilregnes nogen form for retsstridig passivitet i så henseende.

86. I svarskriftet har Rådet fremhævet, at det tiltræder de konklusioner, Retten nåede frem til. Rådet bestrider imidlertid ræsonnementet i den appellerede doms præmis 60 og 61, der er sålydende:

»Såfremt Fællesskabets retsinstanser annullerer en retsakt fra en institution, påhviler det i medfør af traktatens artikel 176 sidstnævnte at træffe de nødvendige foranstaltninger til opfyldelse af dommen ... Når et regelsæt kendes ulovligt, består virkningerne af den ulovlighed, der tidligere er blevet begået over for den pågældende part, fortsat trods den omhandlede institutions senere vedtagelse af nye regler, der skal finde anvendelse fremover ...

Det følger heraf, at den blotte udstedelse af forordning nr. 3161/94 ikke i sig selv udgør en fyldestgørende opfyldelse af dommen i Chavane de Dalmassy-sagen, for så vidt som den pågældende forordning ikke omhandlede tjenestemændenes lønsedler for perioden fra januar 1992 til og med juni 1994.«

87. Ifølge Rådet kan man således udlede af Rettens udtalelser, at Rådet, der var ophavsmand til den forordning, som ifølge Chavane de Dalmassy-dommen ikke kunne gennemføres på grund af ulovlighedsindsigelsen, havde pligt til at udstede en ny forordning.

88. Ifølge Rådet fremgår det imidlertid af retspraksis vedrørende traktatens artikel 184, at det ikke kan være tilfældet. Der må sondres mellem annullation af en retsakt af forordningskarakter, som i princippet medfører pligt til at erstatte retsakten, og anvendelsen af ulovlighedsindsigelsen, der alene medfører, at man i et konkret tilfælde ikke vil kunne anvende de forord-

ningsbestemmelser, der er hjemmel for den anfægtede individuelle retsakt.

89. Rådets konklusion er en påstand om, at Domstolen »i medfør af procesreglementets artikel 116, stk. 1, andet led, giver Kommissionen og Rådet medhold i de af dem i første instans nedlagte påstande«.

90. Da de nævnte påstande er blevet påkendt af Retten, tager Rådets intervention altså sigte på stadfæstelse af den appellerede dom og forkastelse af appellen, selv om der under interventionen fremføres kritik af et aspekt af den appellerede dom.

91. Rådet ønsker altså stadfæstelse af den appellerede dom, men udvikler herved en argumentation, der ikke er et svar på appellanternes anbringender, eftersom disse angår en angivelig retsstridig passivitet fra Kommissionens, men ikke fra Rådets side.

92. Jeg er af derfor af den opfattelse, at Domstolen ikke skal udtale sig vedrørende den af Rådet fremlagte opfattelse.

93. Alene subsidiært skal jeg derfor bemærke, at jeg ikke deler Rådets bekymring. Retten udtaler således, at »*den blotte udstedelse*[14] af forordning nr. 3161/94 ikke i sig selv udgør en fyldestgørende opfyldelse af dommen i Chavane de Dalmassy-sagen«.

94. Retten udtalte sig derfor ikke endeligt om dette spørgsmål.

95. Desuden udgør de ovenfor citerede afsnit ikke præmisser, som ikke kan adskilles fra den appellerede doms konklusion. Den eneste konklusion, Retten udleder heraf, er faktisk, at den skal undersøge omfanget af Kommissionens pligter ifølge Chavane de Dalmassy-dommen, så længe Rådet ikke har udstedt en forordning med gyldighed for den omhandlede periode.

96. Denne konklusion anfægtes imidlertid ikke af Rådet, og spørgsmålet om, hvorvidt dette havde pligt til at udstede en sådan forordning er ikke relevant for Rettens ræsonnement.

14 — Min fremhævelse.

97. Henset til ovenstående bemærkninger skal appellanternes andet anbringende også forkastes.

Tredje anbringende

98. Med dette anbringende gøres det gældende, at der foreligger en tilsidesættelse af vedtægtens artikel 63 ff. vedrørende tjenestemændenes vederlag. Ifølge appellanterne fremgår det af retspraksis, at disse bestemmelser på deres vederlag kræver anvendelse af en justeringskoefficient beregnet på grundlag af leveomkostningerne i hovedstaden i den medlemsstat, hvor de gør tjeneste, så længe Rådet ikke har fastsat en specifik justeringskoefficient for Karlsruhe.

99. Jeg er ganske enig i Kommissionens analyse, hvorefter dette anbringende åbenbart viser en misforståelse af, hvad der er formålet med vedtægtsbestemmelserne om justeringskoefficienter.

100. Som allerede anført fremgår det af retspraksis [15], at formålet med at anvende justeringskoefficienter på tjenestemændenes vederlag, som fastsat i vedtægtens artikel 64 og 65, er at sikre samme købekraft for samtlige tjenestemænd uanset tjenestested, hvilket er i overensstemmelse med princippet om ligebehandling.

101. Det er imidlertid indiskutabelt, og i øvrigt heller ikke anfægtet af appellanterne selv, at leveomkostningerne i Karlsruhe klart var lavere i den omtvistede periode i forhold til leveomkostningerne i Berlin. Det ville således entydigt stride mod principperne ifølge den ovennævnte retspraksis, såfremt man på vederlagene for de ansatte i Karlsruhe anvendte en koefficient beregnet på grundlag af leveomkostningerne i Berlin.

102. Heraf følger, at Retten ikke har tilsidesat vedtægtens artikel 63 ff. ved at fastslå, at Kommissionen ikke på appellanternes vederlag kunne anvende en justeringskoefficient beregnet på grundlag af leveomkostningerne i Berlin.

103. Herefter må også appellanternes tredje anbringende forkastes.

15 — Jf. den ovennævnte dom i sagen Kommissionen mod Rådet.

Forslag til afgørelse

104. Af de ovennævnte grunde foreslår jeg Domstolen at forkaste appellen.

105. Vedrørende sagsomkostningerne må det bemærkes, at som følge af henvisningen i artikel 118 i Domstolens procesreglement finder dettes artikel 69 anvendelse i sagen med forbehold af bestemmelserne i artikel 122.

106. Artikel 69, stk. 2, bestemmer, at den tabende part pålægges at betale sagens omkostninger, såfremt der er nedlagt påstand herom. Det er ikke tilfældet i sagen her.

107. Det fremgår af artikel 69, stk. 4, at de intervenerende institutioner bærer deres egne omkostninger.

108. Jeg skal følgelig foreslå, at hver part bærer sine egne omkostninger.